

פרוטוקול מס' 23
מישיבת הוועדה לעניני פנים
שהתקיימה ביום ג', א' בניסן תשי"ז - 2.4.1957
בשעה 09.15

היוזמים:
י. ריפתין - יו"ר
ס. ארם
ד. בר-רב-האי
ד. הכהן
ת. טובי
י. ישעיהו
ח. לנדאו
י. רוקח

הנוכחים:
ס. גומטה (משלחת מטעם
י. דהאן) מעברת גילעם
ח. ברנשטיין - נציג המועצה המקומית גילעם
ק. לוין - מח' הקליטה, הסוכנות היהודית
מר כוכבי - מטעם משרד העבודה.

כדר-הלום: קבלת משלחת מטעם מעברת גילעם.

היו"ר י. ריפתין: פותח את הישיבה.

פנתה אלינו הוועדה לפניות האזיבור של הכנסת בענין בקשה מצד תושבי מעברת גילעם. אינני בטוח אם הענין אמנם שייך לוועדת הפנים, כי השאלה של קיום מעברה והיסולה במצאת בדרך-כלל בתחום פעולתה של ועדת העבודה. אבל לא רציתי לטחוב את הענין ולכן הזמנתי את המשלחת לוועדה זו בעקבות בקשתה של הוועדה לפניות האזיבור.

ס. גומטה: לאחר שש שנים של קיום המעברה הגענו למסקנה שכל המוסדות אינם מספלים בנו והזניחו אותנו. וההתמרמרות רבה. במשך כל הזמן פעלנו בדרך הרגילה ופנינו למועצה המקומית גילעם, לעמידר, לטוכנות. המועצה הבטיחה לטפל בנו, אבל איננו יודעים אם עשתה משהו ומה עשתה. שמענו מר ברנשטיין שאת הבעיה שלנו אנו צריכים לפתור בעצמנו, כלומר: כל מי שיש לו כסף - יסתדר בעצמו. שום הצעה לשיכון מחוסרי-יכולת לא הוצעה. ואנשים אצלנו אינם במצב שיכולים לחסוך אלפי לירות לשיכון.

י. דהאן: במעברה יש כיום, שש שנים לאחר הקמתה, כ-165 משפחות.

מר ברנשטיין: 123 משפחות של מפרנסים ו-62 מחוסרי עבודה. ביחד כ-185 משפחות.

י. דהאן: 60-70 משפחות בתמכות ע"י לשכת הטעו. מהם זקנים, חולים כרוניים ומשפחות מטופלות גילדיים.

י. דהגן:

מצב ההיורד הצריפים, לאחר שש שנים של גשם ושמש, נרקבו ונסדקו. בחורף דולף הגשם; אין גישה לצריפים, אין שגילים ואין מדרכות. אור בלילה - אין. כתוצאה מכך קורות גם תמונות.

המצב הסניטרי בכל רע, סדי פעם בפעם יש תקלות במטמנת המים. מצב השירותים, מקלחות ובתי-שימוש - גרוע עדו יותר. עדרים של הכפר הקרוב שפרעם רועים בין צריפי המעברה. את האשפה אין אוספים. העגלה הטובילה את האשפה היא הטובילה גם את כרדי-וחלב בכל יומיים. בקיץ מלא המקום חרקים, נחשים ועקרבים.

כתוצאה מכל אלה, לפי הסטטיסטיקה של מזכיר קופת-חולים, עלה אחוז המחלות בזמן האחרון במעברה ג-80%.

אשר לרקע: - המקום הוא בשטח הררי. הצריפים מרוחקים זה מזה, וגם השירותים נמצאים הרחק, במקום גבוה, כמו המכולת, משרד הדואר, קופת-חולים, טפת-חלב וכו'. אנשים צריכים לעלות במעלה ההר כדי להשיג כל דבר.

גם הסניטרים אינם מביעים למקום, דבר הגורם להוצאות מיותרות בהובלה, ויוצא שגם הוצאות הסחיה נאלצו גבוהות ב-30%. כדי להוביל את הדברים למעלה אין גישה לכביש, ונצו צריכים לשלם את דמי ההובלה מן המוטובוט ועד למעלה. גם התחבורה ביננה סדירה, ומטוביות-המשא מטובות לעלות בהר, כי הכביש אינו בסדר והמטובות מתקלקלות מהר.

אשר לתחבורה בכלל: - המוטובוט הוא משפרעם - בא מלא, ואנשים שלנו צריכים לחכות שעה-שעתיים בתור, ומצוירים לעבודה. אנשי המשטרה העובדים במפעלים הסמוכים אין להם תחבורה סדירה. אנשים אלה צריכים אפוא לרדת ברגל עד לכפר-אתא, מרחק של שש קילומטר, ולחכות שם שעתיים-שלוש.

ס. גומטה:

גם מן העבודה, כשהם חוזרים ג-11 בלילה, הם צריכים ללכת ברגל מרחק של 4 ק"מ. זוהי לא רק הפרעה במהלך העבודה הרגיל, כי צריך לצאת למקום העבודה זמן רב לפני השעה הקבועה, אלא שגם אז אין מצליחים להגיע לעבודה בזמן. והגיתה מביעים קרוב לשעה 1 בלילה, והכל מסוים שהמוטובוטים אינם מביעים עד למעברה.

י. דהגן:

בעיית הבטחון: בקיץ פורצת לעתים קרובות אש בקוצים. אין לנו טיפוסים למקרים דחופים של לידה וכו'. אין לנו סלפון ציבורי במקום. אמנם יש שם סלפון של מוכנות-הדואר, אבל הסלפון הוא אך ורק לשירות הפקיד, והוא הרואה לי הוראה כזאת בכתב. הפקידו של פקיד זה הוא לעבוד שעתיים ביום במשרד, ושעתיים נוספות - לחלק את המכתבים. עבודתו היא בלעות הבוקר, ואחרי-הצהרים אין האנשים יכולים ליהנות משירות הסלפון אלא אם מצליחים להגיע את הפקיד לעשות להם טובה.

בעיית החינוך גם היא חמורה ונאלצו הכמות א', ב' ו-ג' מוכנות בחדר אחד, ברור שהילדים אינם קולטים שום דבר. לכל שלוש הכמות יש סורה אחד, ובשעה שהוא נותן שיעור לאחת מהן - השתיים האחרות מקשיבות ומתבטלות. מכתב ל' ומעלה יורדים הילדים ללמוד בכפר-אתא, ולומדים שם במספרת אחרי-הצהרים. גם כאן התחבורה ביננה סדירה, והם הולכים ברגל. יש הורים המפחדים שילדיהם יחזרו בלילה ברגל, ואינם שולחים את ילדיהם לביה"ס.

ס. גומטה:

נאלצו רוב התושבים הם בני עדות המזרח, ורוב ההורים אינם מרשים לבנותיהם בגיל 14 לחזור בלילה ברגל מכפר-אתא למעברה, ובכפר-אתא קבעו שבני המעברה ילמדו במספרת שניה, אחרי-הצהרים, 55% מהמקרים נאלצו הם מקרים מוציאים; רוב האנשים עובדים עבודות-דחק, ורק 12-13% עובדים עבודה סדירה. הוצאות הדרך של הילד מפילו באוטובוט עולות לכל ילד 25 גרוש ליום, ויש משפחות עם ילדים רבים, ועבורן זוהי הוצאה של 2-3 לירות ליום.

ישיבת ועדת הפנים
2.4.57

י. דהגו:

אשר למצב המוניציפלי: מנו ספורדים מאד. בעניני בריאות מנו שייכים לטבריה. בעניני הסחור (תלושים, רישום-וכו') - לעכו. בעניני עבודה - לכפר אתא, ובעניני הסדרות וכו' - לחיפה. יוצא שאיננו יודעים לאן מנו שייכים בכלל. אדם צריך לרדת פעמים ביום לכפר-אתא כדי לראות אם יש לו עבודה למחר, וגם אלו הן הוצאות ניכרות.

קופ"ח שלנו מאומצת ע"י הכפרים שבטביבה: שפרעם, תסרה, סכנין. גם אלה מקבלים טיפול אצלנו. יש לפעמים שהם מקוימים ומקבלים טפריים, ויוצא שיש בקופ"ח צפיפות ואנו איננו משיגים תור ולא כל אחד זוכה בטיפול המתאים.

בטיפת-חלב אפשר לומר שגם סטפלים וגם לא סטפלים. למשל: הילדים שלנו עדיין לא קיבלו את זריקת-החיסון השניה בגד שיתוק-ילדים, בעוד שבכל הארץ הודיעו כבר שהטפיל נסתיים. סמוז הזריקה הראשונה כבר עבר חודש וחצי. בכל דבר מנו ספגרים אחרי כל סקום אחר.

גם עניני מזכירות המועצה מינם סדירים, ואנשים נאלצים לבזבז יום עבודה כדי ללכת לעכו ולסדר תלוש מזון וכדומה, ואח"כ מחכים לתשובה לפעלה מחודש וע"כ ספסידים סבות של חודש.

ס. גומטה:

סר ברנשטיין היושב כאן הוא הפקיד הצריך לספל בכל אלה לדעתו אין הוא סוטסך לכך. הוא פקיד סמשלתי ואינו סופיע בזמן למעברה. בזמן התחרון קיבל על עצמו גם תפקיד נוסף: גובה סטעם שיכון עמידר. אני חושב שלפקיד סמשלה אסור בכלל לעשות דבר כזה. התזכיר שהבאתי חתום ע"י כל התושבים. גם לגבי סר ברנשטיין אני יכול להביא חתימות של רוב האנשים. הוא סופיע בסקום ל-2-3 שעות ביום. אין לו שעות עבודה קבועות המועצה נאלצה לשלוח 60 סכתבים כדי לעורר את הבעיה שלו. יש לו גם חזק במשרד הפנים, אינני יודע אם פרוטקציה או לא. דבר זה הביא לתקלות רבות ולהתסרטות רבה בצייגור, והגענו למסקנה שאם מזכיר המועצה אינו סטפל - מנו צריכים לספל בענינים בעצמנו.

ח. לנדאו:

הרי אתם אינכם שייכים למועצה המקומית, ומדוע צריך מזכיר המועצה לספל בכם בכלל?

י. דהגו:

אשר לעמידר - זהו משרד הגובה את שכר-הדירה ולא יותר. התיקונים שצריך לעשות בצריפונים, דליפות וכו' - מינם סדירים, ואנשים בעצמם צריכים לעשות זאת.

ס. גומטה:

בבחירות המוניציפליות התחרונות ב-1955 בחרו אצלנו מועצה סקומית הצריכה לכלול את 165 המשפחות. המועצה סורכבת סחמשה אנשים. ראשית - למועצה הזאת אין שום משלה. שנית, אין היא סטפלת בעניני עבודה. שלישית, אין היא סטפלת בעניני שיקום סקרים סוציאליים. רביעית, אין היא סקבלת תקצוב למיתוח הסקום, וחמישית - אינה דואגת לסקור סרנסה והאנשים צריכים ללכת למועצות אחרות, כמו חיפה, כדי לקבל סידור.

למעברה הזאת אין אפוא כל זכות-קיום. הסקום הזה לא יכול להתקיים רק ע"י הכנסת 165-185 משפחות ואילו אם להיטלטל כפי שהסברנו. שנית, כשם שאנו סרגישים שלמעברה הזאת אין זכות קיום - כן מנו חושבים שגם למועצה הזאת אין זכות קיום.

לאחר כל ההתסרטות והסבל של שש שנים, הגיעו כל התושבים למסקנה אחת: לעשות אסיפה כללית, בה נבחר ועד שהיה צריך לספל בענינים, להתדפק על דלתות הנוגעים בדבר. פנינו בענין זה לסוכנות וקיבלנו סכתב סד"ר גולדסן שברגינסקי לספל בענינינו. תמריך סכתב הוא 5.3.57. עד היום לא קיבלנו תשובה. שלחנו סכתב ליו"ר הכנסת, והוועדה לנביות הצייגור קיבלה אותנו. שלחנו סכתב לאש הסמשלה, למשרד הבריאות, וגם סמוז לא קיבלנו תשובה עד היום. ביקשנו מהסחור שיבקרו בסקום ויבדקו את התנאים הסניטריים שלנו. בהסך טיפולנו זה הגענו אליכם.

ה.ג.

ישיבת ועדת הפנים
2:4.57

ה. גומחה:

בזמן האחרון היו שמועות שמוסדים להעביר אותנו לקרית-בנימין. זוהי מושבה חשוכה ברחק של 3-4 ק"מ מכפר-אתא, כ-8-9 ק"מ מאתנו. הלכתי למר אורנשטיין, ראש מועצת קרית-בנימין, ונסרתי לו: אני מבקש, אם אפשר, לעזור לנו לפחות בענין השמועות. הוא אמר לי שקרית בנימין מוכנה לקבל את מעברת שפרעם בשלמותה. הם פנו למשרד הפנים כדי לקבל אותנו. משרד הפנים כנראה מתנגד להעביר את מעברת שפרעם לקרית-בנימין, כלומר: לחסל את המעברת ולהעביר את התושבים.

בעיה שניה: העברת מעברת שפרעם לכפר-אתא. מועצת כפר-אתא לא רוצה לקבל אותנו, ואותנו לא שאלו אם אנו רוצים לעבור לשם. באיזו זכות רוצים להעביר תושבים מספרים למקום מבלי לשאול אותם? התקלה הראשונה היא בענין הסעד, כי, כפי שנסרתי, 55% מהתושבים בוזקקים ע"י לשכת הסעד.

אנו דורשים שוועדה זו תתערב בענין. שניה, אנו מבקשים חיסול המעברה כי אין לה זכות קיום. פירוש הדבר: להעביר אותנו לשיכוניה זולים, לא כאלה של 3,000 לירות בלב שיכון שאפשר יהיה להיכנס אליו ולקחת את המקרים הטוציאליים שבתוכנו. כי הלה חיים כיום סתחת לסיניטום. כיום יש, למשל, במעברה זוג זקנים, שניהם חולי-שחפת, והם נתמכים ע"י לשכת הסעד ב-27 לירות באודש. פניתי לגב' הולנדר, סוכנת לשכת הסעד של מחוז הצפון, ובאל ג' פרידמן. הן אמרו לי: אנו לא יכולים לעשות יותר ממה שאנו עושים. ביקשתי להעביר את הסכתבים שלנו לדרג יותר גבוה. אנו מבקשים אפוא שיכוניה זולים שיאפשרו לנו לקחת את המקרים הטוציאליים שבתוכנו, שיכוניה זולים בשכר-דירה.

כן אנו מבקשים שוועדת הפנים של הכנסת תסייר אצלנו במעברה ותורכח במו-עיניה בכל מה שאמרנו.

מר ברנשטיין: רוב הטענות של שני החברים צודקות, אבל בדברים אחדים הם קצת טפריזים.

בכון שטיפלתי בסך כמה שבועות בעמידה, עד שמצאו פקיד אחד, וביקשו ממני לגבות את שכר-הדירה אחרי שעות עבודתי. בדרך-כלל אינני מטפל בעניני עמידה. בנוגע לשעות העבודה שלי: הממונה עלי, קצין המחוז, יודע את עבודתי, שאני מטפל יחיד בכל עניני המועצה, ואין לי שום עוזר, ובשני מקומות אינני יכול להסגא.

ה. לנדמן: האם תפקידך המוגדר הוא לשרת את שני המקומות?

מר ברנשטיין: ביקשתי שישחררו אותי מעבודת-חוץ מחוץ למזכירות המועצה - אך לא הסכימו. מוטלים עלי מפות תפקידים גם במועצה וגם במעברה. יש מולי מחוז אחד מבני המעברה שלא הסדרתי להם את פנקסי המזון. כשאני בא למשרד בעכו עם הבילת פנקסים לטידור, מודיעים לי לבוא ולקבל אותם בחזרה בפעם אחרת כי אינם יכולים לטדר את כולם בבת-אחת. זהו העיכוב.

בקשר למצב הכללי של המעברה, ברור שרוב הטענות צודקות מאד. אך לא היה ביכולתה של המועצה לשנות את המצב. כי אנו מתקיימים למעשה כמעט רק על ההענקת של 7,000 לירות. עשינו את כל המאמצים בקשר לאספקת המים. בקשר לשיכוניה - עד יוני 1956 פנינו למשרד העבודה בענין זה, וגם לעמידה. בכון מה שאמר סר גומחה, שקיבלתי תשובה שכל אחד ידאג לעצמו. ובאמת, מספר גדול של אנשים הסתדרו בעצמם, מספר יותר גדול מאלה שעוד ישארו במעברה. יש הצעת שיכון עבור כל אלה הרוצים לעזוב. אבל יש אנשים שאין להם כסף עבור שיכון, והדברים ידועים. גם בצריפים משלמים שכר-דירה:

ישיבת ועדת הפנים
2.4.57

מר ברנשטיין:

4, 5 לירות, ו-1,5 לירות עבור סיוע ואשפה, ביחד כ-6 לירות. מני מעביר
הזה ליו"ר הוועדה העתק סכת שכחתי למשרד העבודה בענין זה. פנינו
מספר פעמים לעמידר, ולא קיבלנו תשובה.

בענין התחבורה פנינו לאש"ד, והם הודיעו שאין
להם בוסעים לשם, ולא מסתלם להם לשלוח א. א. אוטובוס. כביש-הגישה אינו
טוב, והאוטובוסים עוברים אפוא כחצי ק"מ על-יד המעברה ואין המכונית
עולה עד למעברה עצמה.

מר לוינ: המעברה תרכבה בשעתו עבור 500 משפחות. ב-1951,
כשנפתקה העליה, עמדו כ-200 צריפים ריקים במשך
שבתיים. מאורי התיעצות עם משרד העבודה הוחלט לפרק את הצריפים הריקים
ולתת למעברה לגדול. במשך הזמן קטנה המעברה לפחות ב-40% ע"כ
שהתושבים פנו ישירות אלינו ולא בכוחות עצמם. כמעט בכל המקרים
התייחסנו בחיוב רב לבקשות להעברה, והעברנו את המשפחות לשיכונני קבע
במדינות חיפה. כך הועברו למעלה מ-140 משפחות.

מבל המעברה נמצאת במקום קשה מבחינת השטח וגם
מבחינת המקום. אסור לנו להגזים גם בהערכת הקשיים ולהשחיר את התמונה
יתר על המידה. למקום נסלל כביש ע"י משרד העבודה, כביש שעלה כספים
רבים, מולי לא בפרופורציה לישוב שם. במקום הוקמו מוסדות נהדרים,
מטבח צריפים. בשעתו היו במקום שני בתי-ספר, דתי ומסלכת-לא-דתי.
אינני יודע מהו המצב כיום. כיום אין די תלמידים כדי למלא אותם.

אשר לטענה על צריפים רקובים: אין מלה צריפים
רקובים מלה צריפים שעוד נשתמש בהם הרבה שנים במידה ותהיה עליה לארץ.

הרשות המספלת במעברה זו היא עמידר, והיא
מחויבת לשכר-דירה, לחוזים ולהחזקת המקום כבעל-בית. יחד עם זאת, אני
מוטר בגלוי שאם הצריך קצת דולף - צאו ותקנו אותו, בדיוק כמו שאני
מתקן את ביתי. לא צריך לחכות תמיד לישועה מטישהו. אני מחלל לכם
לעבור בקרוב לשיכון קבע, אבל אני תמיד מדבר בגד מי שנססה להשחיר
יתר על המידה את התמונה הקודרת בלאו-הכי.

לסוכנות יש שם היום רק תפקיד אחד: במידה
ויש שיכונים - להעביר את האנשים אליהם. אין לנו שם לא משרד ולא
פקיד. עזרתנו היא רק בדיוור ובהלוואות בדברים שאנו יכולים לעזור בהם.
במשך זמן-מה סבלנו גם את הפרשי הסחירים של הבאת החלב וכו', עד
שחללנו.

הדיון טביב גילעם התנהל לא פעם. אצלנו היה
ויכוח מה לעשות במקום בכל זאת: אם לחסל אותו או לא. כמו פעמיים
נתקבלו החלטות לחיסול המקום, ואין אנו עומדים בכך, מפני שהעליה
זורמת ואין לנו מקומות וזמן להתפנות לחיסול הצריפונים. יחד עם זאת
מסרנו: כל מי שיפנה - נעזור לו להסתלק מהמקום. גם מועצת פועלי חיפה
לחצה בענין זה, אבל הלחץ אינו עוזר במידה שאי-מפשר להעמיד כרגע את
השיכונים הדרושים כדי לענות לכולם. וכיום נאלצנו להביא לשם גם עולים
ממצרים. לאחר לחץ רב מצד התאחדות עולי מצרים ומגורמים שונים נאלצנו
לשכן עולים מלה בחיפה ובערים. כי, למשל, פנו אלינו מבנק בירקליס
ומחברת "של" שקיבלו הוראה מלונדון לטפל באנשי החברות הללו שעברו
עבורן במצרים, והן מקבלות אנשים מלה לעבודה אצלן כאן. אנו צריכים
מפוא לתת להם קורת-גג אצאק בעיר, במקום שהם מסודרים בעבודה. אין
אנו רוצים היום להכביר על חיפה מבחינת האוכלוסייה, על-מנת לא ליצור
שוב מצב של חוסר-עבודה במקומות שאין בהם פרנסה מצויה. לעומת זאת,
בפיזורי הפיזור יותר קל לנו. אבל נאלצנו להכביס, כאמור, אנשים לחיפה
בעיקר בעלי מקצועות חפשיים. גם היום כל מי שיפנה, מבין תושבי מעברה
שפרעם, לשם העברתו לשיכון באיזור המתקבל על הדעת, במקום שיש לנו -
ברצון ניענה. לא קיימות בענין זה הגבלות, אם גי אנו נחנקים מבחינת
מקומות. ברור שהשיכון העירוני הנבונה היום אינו בלי כסף. אבל השיכון
בכפר אהא, למשל, אינו עולה 3,000 לירות כפי שטענו, הוא אינו עולה
על 1,800 ל"י.

א.ג.א

ישיבת ועדת הפנים
2.4.57

זה לא נכון.

ס. גומא:

מר לוי:

השיכון היקר ביותר בכפר-אחא הוא שיכון שהוקם על ידי חברה פרטית בשם "עולה חדש", בהקצבה של משרד העבודה בתוך מטרת שיכון עולים, והוא מגיע היום להשתתפות בסך 1,800 ל"י בקביעה. גודל הדירה הזאת - 50 מט"ר. לעומת זה, השיכון שהוקם ישירות על ידי משרד העבודה, ברור שהוא פחות בוח והרבה יותר זול. השיכון היקר ביותר של עמידר מגיע ל-1,400 ל"י. גדלו - 38-44 מט"ר.

ואני שואל: מדוע לא יירשמו יהודים היושבים בגילם לחטכון לבנין? הרי יש אנשים העובדים - כפי שנאמר פה - והם יכולים להסתכן קצת בהלוואות. נכון שהמקום הוא די קשה. טלפון אמנם במצב במקום, אבל לאחר נסיון מר של תשלומים כבדים, אמרנו: הטלפון הוא בכסף. כל מי שרוצה להזמין שיחה - יכול לעשות זאת, אבל צריך לשלם. זהו טלפון משרדי, ואין המצב יכול להיות מחרת.

מר גרנשטיין:

הטוענה המקומית משלמת חמס לירות, והטלפון שלה עומד יותר ולילה לרשות המשתמשים.

מר לוי:

אם לטכס מפוא: יש הרבה צדק בדרגי המשלחת, בעיקר שהמקום הוא באמת מקום לא קל. המקום נמצא בין כפר-אחא ובין שפרעם. לטענה שהעדרים של שפרעם נכנסים בין הצריפים: אל תתנו להם לעשות זאת, בדיוק כשם שאני, המשורר שלה יעשו זאת על מגרש שלי. נכון שמבחינת השירותים מחולק המקום לכמה רשויות, כפי שטענו החברים, אני חוזר ואומר: המקום הוא קשה מאוד, הוא לא חי ולא מת. גם מבחינת התחבורה. הכביש הוא טוב מאוד, אבל הזרימה שלו אינו טוב, ולאנשים יש קושי רב, אם כי יש הגזמה גם במספר הקילומטרים שבקצה פה. הדיון העיקרי צריך להיות סביב השאלה: עתיד המקום הזה. עד אז - אני טוסטך לאודיע שאם יהיו יהודים שיפנו וירצו לעבור לשכונתם בטביבה: כפר-אחא, קרית-עמל וכו' - ברצון רב נייענה להם.

גם זה קנה-מידה נכון כשמומרים 57 משפחות במצבות בטיטול לשכת הסעד. לשכת הסעד פותחת תיקי עבר כל אחד, המגיע אליה, בלי הגדל אמר קיבל לירה אחת לנסיעה לרופא, או 80 לירות כחמיכה. קנה-מידה יפול להצות בדיקה רצינית של מצב התושבים, ואלה המיקיה של לשכת הסעד.

מ. טרבי:

מהי העזרה שאתם נותנים בדרך-כלל ליציאת לשיכון?

מר לוי:

המלצה העזרה הזאת מינדביהואלית: למשל: בנהרזה, כשידענו שהאנשים בעצמם לא יעברו לשיכון, העברנו אותם. האיש נכנס לשיכון על-כשנתן פקדון של 150 ל"י ושכר-דירה לשלושה חדשים מראש. גם בזאת לאיגלוהאנשים לעמוד, ושילמנו עבור עזר כל אחד את ה-210 לירות כדי שיוכלו להיכנס לשיכון. לעומת זאת בכפר-אחא יש אנשים העובדים בגיהאחא, באנו בדבריהם עם לידן הגורמים השונים ואמרנו: אלה יכולים לשאת בשלכון של 1200 ל"י. שתי דוגמאות אלו הן שני הקצוות המנוגדים. לסקרים סוציאליים ניתן טיפול; כדי שגם אדם כזה יועבר לשיכון, יאמכיהקצת מתוךסבל. גם, מהמעברה הזאת היו מקרים שעזרנו לאנשים לעבור לשיכון, וגם בלי כסף.

מר מוכבי:

למשרד העבודה מטפל בשלוש בעיות במקום: עסקי השיכון - השיכון - כפי שתיארמה לוי; כביש; עבודה ולשכת-עבודה. הכביש שנסלל לפני מספר שנים צפוי להתור את בעלות התחבורה כפי שהינו. נוסף לכך הושקעו מאות ימי עבודה כדי לסלול דרכי גישה בעשר שביליים במטרדות כדי להקל על הגישה למקום שלה הייתה תכנית לבניה והמטרה היתה להעביר את האנשים למקומות אחרים תוך כדי התבטחות על מקום עבודתם, כוח האדם שנשארו במקום ברובו אינו מתאים לעבודות רגילות שאפשר להסתמך בהם בסביבה עצמה. למשל: גזי-מפער היה למצוא אנשים מתאימים שאפשר יהיה ללמדם מקצוע העבודה. המחצבות שיש במקום, והיו נאלצים להביא לעבודה זר, התייחסוהחוק. עבור אלה שישנם - מפעילים עבודות יזומות.

ד. כוכבי:

הסטטיסטיקה של המקום אינה סרמה שהוא טובל יותר
מקום אחר בטובת חיפה. מבחינה אובייקטיבית המצב אז לי תקין יותר. ברור
שיש ביניהם אנשים שאפשרויות הקיום שלהם פרובלימטיות מאוד.

מאחר שמספר דורשי העבודה במקום מצומצם - לא היה
הגיון להשאיר לשכת-עבודה במקום, וזה נסמך על לשכת-העבודה בכפר-אמא
שהיא חלק מלשכת-האם בחיפה. במידה שיש בעלי מקצוע או הסטובלים ללמוד
מקצוע - יכולים להסתייע במקומות עבודה בחיפה או בכפר-אמא. נשאר אפוא
רק החלק החלש שאין אפשרות אחרת אלא ליזום עבודות.

אין אנו רואים, כאמור, אפשרות למקום הזה להמשיך
מקום-מגורים סדור ותקין. סיבות שונות הביאו לקביעת המעברה במקום.
בשעתו היו סיבות אז סוצדקות, כשם שהמגמה בטווח הזמן לדון את המקום
אח"כ היתה סוצדקת.

ה. לנדמן:

לא מתקבל על הדעת שבשעתו היה התכנון של המעברה
מצויין והיום רואים שהוא רע מאוד. אין זה המקום
היחיד להתכנן שלו היה אד-הוק, ואנו משלמים עבור זה, ובראש וראשונה
משלמים התושבים.

יש למעשה הסכמה לקביעת עובדה-המוצא: שאין כל
טעם בהמשך קיומו של הישוב כפי שהוא כיום. אם זוהי ההחלטה - מהי
התכנית? לא אנו צריכים להביא את התכנית לדברים כאלה. לא צריך למשוך
ענין כזה במשך חדשים ושנים לאחר שהגעתם למסקנה שהגעתם.

הקו, לפיו יעזרו לכל מי שיפנה, הוא קו סוטעה.
אל תחכו ליזמה מצד אנשים טרי-נפש. אנשי המוסדות צריכים לבוא לשם עם
יזמה לעודד את האנשים. מי שיכול לעשות את המאמץ הזה - עליכם לתבוע
זאת מהם. אם 12% מהאנשים סטודרים בעבודה, כפי ששמענו, יש לכם אפשרות
לגשת כבר לפתרון בעייתם של 12% אלה. ברור שבעיית המקרים הסוציאליים
היא מסורה, אבל היו כבר מקרים שעזרתם לאנשים מחוסי יכולת, וצריך
לעשות זאת גם כאן.

לא יתכן, למשל, להמשיך במצב החיבון כפי שתואר.
גם המעמסה על העובדים עם הגישה לעבודה והחזרה מהעבודה היא כבדה מאוד.
ואין מדובר כאן במצב בו אפשר להגיד לאנשים: זהו מצב זמני, התאזרו
בסבלנות, תסבלו שנתיים ואח"כ ירחיב.

המצב הוא קשה, ויש להגבין זאת, וברור שהמקום
יטבול משום שלב היתה פה יזמה, ואי-אפשר היום לבוא ולהגיד לאנשים: מעתה
יחיה הכל טוב ויפה. הפתרון נמצא בידי אנשי המוסדות ולא בידי אנשי
המקום עצמם.

ו. רוקח:

בשעתו היו כמה מקומות שמסדר העבודה תבע לחסל
אותם: בית-ליד, מחנה-ישראל שע"י לוד, ואולי גם
גילעם. מצבה של גילעם אינו דומה לזה של בית-ליד. בית-ליד נמצאת במרכז
גדול של הדריים ואנשים שם אינם רוצים לעזוב את המקום. אבל גילעם אין
לה עתיד. המדובר הוא ב-165 משפחות, כ-500 נפש, שהם פחות מאנשי-עולים
אחת. צריך לעשות אתם מה שעשו עם מעברת פרדס-חנה: לפזר אותם במקומות
שונים.

אני מציע שוועדת הפנים תקיים דיון טגור ותקבע
עמדה ברורה לגבי המקום הזה. לא קשה לעזר 165 משפחות במקומות שונים
בארץ ולחסל את המעברה.

ז. טובי:

זוהי אחת הדוגמאות הטובות כמה הסדיניות
הנקבעת סלמעלה, מתוך כל מיני שיקולי שאינם
שייכים לאינטרס של התושבים, פוגעת בתושבים אלה. עצם הקמת המקום לשם
שירות סדרות אחרות מאלו של התושבים פוגעת בהם, והדבר דורש שינוי.
גם בצילי המוסדות שועבים שאין עתיד למקום הזה, וצריך לקלוט את האנשים
במקומות אחרים. אני חושב שבדועדה כאן אנו צריכים להגיע את דעתנו בקשר
עם זאת. הדבר אינו תלוי ביזמה מצד אנשי המקום. שמענו על מצבם הכלכלי
קשה. היזמה צריכה לבוא מצד המוסדות.

ישיבת ועדת הפנים
2.4.57

ת. טובי:

עד אז יש הרבה בעיות יום-יומיות שהמשלחת העלתה, כמו: שאלת ביה"ס, סידור המובטלים בעבודה וכו'. אבל השאלות הללו צריכה הוועדה להמליץ בפני משרד העבודה, הפנים, הבריאות, החינוך, התחבורה וכו', שימצאו לדבר פתרון. אנו חייבים אפוא לסכם את דרישות התושבים ולהביא אותן למשרדים השונים.

היו"ר י. ריפתין: לדעתי אין אנו יכולים לקבל החלטות מפורשות. ועדה של הכנסת יכולה לקבל החלטה מפורשת רק בענין שהכנסת מעבירה אליה לדיון. במקרה זה יכולה הוועדה לקבל רק המלצות.

אני מקבל את הצעתו של ח"כ טובי שבעברית לתשומת-לב השרים המתאימים שאלות שנתעוררו פה, כמו שאלת התחבורה וכו'.

אשר למשרד העבודה והסוכנות - אצלי נציגיהם יושבים|נתנו כאן. צא את שאלות הבריאות בעברית לשר הבריאות. היתה כאן תלונה קטגורית בקשר עם האיחוד בזריקות החיסון. כמו-כן בעברית לשר הדואר ולשר החינוך את העניינים הנוגעים למשרדיהם, ובבקש אותם שיקדישו לבעיות אלו תשומת-לב.

אשר לסידור במקום - אני מציע לנציג מחלקת הקליטה שהוועדה תוזמן לסייר בכמה מקומות. טוב יהיה שוועדה של הכנסת תסייר במקומות שונים, כולל המקום הזה.

מר לוי: ברצוני רב אני משאיר הזמנה לסיור. היום צריך להיות משותף עם משרד העבודה, ואסתוב על כך סכתב דשמי.

היו"ר י. ריפתין: מהבירור שהתקיים כאן אני מבין שאין חילוקי-דעות לגבי אפשרות הקיום של המעברה במקום, אם כי יש חילוקי-דעות אם צריך היה מלכתחילה להקים שם את המעברה. גם נציג מחלקת הקליטה מודה שאין שם עתיד למקום, אם כי הוא קבע שיש קשרים טובים קטיביים בניצוץ. גם מר כוכבי טען למעשה אותו דבר. סתם כך אני חושב שאנו יכולים לבקש את נציגי הסוכנות ומשרד העבודה שיכינו תכנית יותר מפורטת במסגרת זו, ולאחר שהיא תוכן - נקבל אותה, תוך זמן מתקבל על הדעת, ואז נדע איך הם חושבים לחסל את המעברה הזאת. אחרי הפגרה נקבל אפוא תכנית יותר מסוכמת.

אני חושב שהבירור שהיה כאן יתרום תרומה כלשהי לפתרון הדבר. אנשי המקום יסדרו דו"ח לשולחיהם על הבירור ועל תשומת-הלב שגילתה הכנסת לבעיותיהם, והם גם רשמו לפנייהם את הודעת נציג מחלקת הקליטה בקשר עם התקלות הסיווחיות שהמחלקה מדכנה לתת להעברת תושבי המעברה לשיכון.

אני מאחל אפוא לחברים ולחברי המשלחת חג-שפח.

(חברי המשלחת יוצאים)

עלינו עוד לברר פרטים בדבר שני סיורים:

מטעם משרד המשטרה, ובכפריים הערביים.

לגבי הסיור של המשטרה, התאריך שנקבע הוא יום ה', 25 באפריל. לגבי הסיור בראשיות הערביות - התאריך הוא 2 במאי. הכוונה היא שבשני המקרים ישתתפו בסיוור חברי הוועדה בלבד. קיום הסיורים תלוי במספר מינימלי של משתתפים מבין החברלים.

ד. הכהן: אני מבקש לדחות את שני הסיוורים לתאריך קצת יותר מאוחר, לראשית מאי, ואז אהיה מוכן להשתתף בסניהם.

היו"ר י. ריפתין: אני מציע אפוא לסיור במשטרה את התאריך 8 במאי, ולסיור בסועצות הערביות - את ה-13 במאי. אם יצא-לפועל הסיור באילת - הוא יערך בטווח טוקדם יותר.

ישיבת ועדת הפנים
2.4.57

בקשר עם המשלחת מגילעט, יש לי הרגשה שטייפלמן הפעם בנושא ששייך לוועדת העבודה ולא לוועדת הפנים.

י. ישעיהו:

שנית: מהי התכלית של דיון בפניות הצבור מסביב לשולחן הוועדה? האם ע"כ מסתדרים העניינים יותר טוב? עניינים כאלה של פניות ציבור צריך לבחון קודם, ולא לנאום כאן באומרים שאותם אפשר לנהוט באסיפה פוטבית בטעברה עצמה.

ח. לנדמן:

היו"ר נהג הפעם באדק ובתבונה. אם יצא מהפגישה הזאת זיכרון הביצוע של מגמה שהם עצמם חושבים אותה לנכונה - דיינו. קודם-כל צריך לשמוע את המתלוננים, ולגבי המסקנות אפשר להחליט אח"כ.

ד. בר-רב-האי:

אני חושב שמה שעודר פה ח"כ ישעיהו זוהי בעיה כללית. לאחרונה החלו ועדות שונות של הכנסת לפעול בכיוון של ביצוע. אבל זאת לא צריכה ועדת הפנים לגרר אלא ועדת הכנסת.

היו"ר י. ויפתינו:

הוועדה לפניות הציבור שמעה את המשלחת, ואח"כ הפנתה אותה אלינו. לי היה ספק, כפי שכבר אמרתי, אם העבין שייך לנו, אבל לא דחיתי זאת משום שלם רציתי שלבעלי הטענות יהיה חשש שיש כאן טכונה ביורוקרטית השולחת טמחוד לשני, בעיקר כשמתקרבת פגרת הפסח.

לגופו של עניין: הוצגו כאן דברים שצריך להפנות אותם למעשה לשש ועדות, ובתוכם גם שאלות טוביציפליות. למעשה יש כאן מרד נגד המועצה המקומית, ולכן מצאתי לנכון להזמין גם את בציג המועצה המקומית גילעט לישיבה זו.

יש יסוד לחשש שהועלה ע"י ח"כ ישעיהו ובר-רב-האי. אבל מצד יוני יש ערך רב לכך שחברי הכנסת יקשיבו לתלונות מצד גורמים שונים. אני רק מפקפק אם נכון הדבר לקיים חילופי-דברים בינינו בנוכחות המשלחת. על כך עלינו להסכים בינינו.

אני מאחל לחברים חג שמח וחופש טוב.

(הישיבה נועלה ג-11.20)